# LAATU- JA VASTUULLISUUSLIITE LEMMIKKIELÄINTEN RUOAT JA TARVIKKEET

## Osapuolet

| | **Toimittaja**: | **Ostaja**: |
|---|---|---|
| Yrityksen nimi | (jäljempänä Toimittaja) | **SUOMEN OSUUSKAUPPOJEN KESKUSKUNTA** (jäljempänä Ostaja tai SOK) |
| Käyntiosoite | | FLEMINGINKATU 34, HELSINKI |
| Postiosoite | | PL 1, 00088 S-RYHMÄ |
| Y-tunnus | | 0116323-1 |
| ALV-numero | | FI01163231 |

## 1 Yleiset vaatimukset

### 1.1 Toimittajan vastuu

Toimittajan tulee tuotannon ja tuotteiden osalta noudattaa seuraavia Ostajan yleisiä vaatimuksia Toimittajille ja tuotteille. Toimittaja vastaa siitä, että tuotteet sekä tuotanto ja markkinoille saattaminen täyttävät Euroopan unionin/Euroopan talousalueen ja Suomen lainsäädännön vaatimukset.

Selvyyden vuoksi todetaan, että Toimittajan on tunnettava ja vastattava raaka-aineiden koko toimitusketjusta kaikkien komponenttien osalta.

### 1.2 Tuotteen tiedot ja asianmukainen huolellisuus

Toimittajan on annettava Ostajalle kaikki tiedot ja todisteet, jotka ovat tarpeen soveltuvan lainsäädännön ja viranomaisohjeiden sekä tämän sopimuksen vaatimusten täyttämiseksi. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi: tuotteen merkinnät, EU:n tariffi- ja tilastonimikkeistön (Combined Nomenclature, myöh. CN) mukainen luokittelu, hoito-, huolto- ja käyttöohjeet, sertifikaatit, tuotteen ja raaka-aineen alkuperämaa, vaatimustenmukaisuus- tai suoritustasoilmoitus, tuotteen hävittämiseen liittyvät tiedot, tuotteiden päästökertoimet, riskien arvioimista ja vähentämistä koskevat tiedot (esim. ympäristö- ja ihmisoikeusriskit) sekä todisteet ja tiedot siitä, että asianmukaista huolellisuutta on noudatettu. Jos ei ole toisin sovittu, tiedot ja todisteet on toimitettava Ostajan määrittämää teknistä tapaa ja toimintaohjeita noudattaen. Toimittajan on sallittava soveltuvan lainsäädännön ja viranomaisten määräysten edellyttämät tarkastukset ja selvitykset niin Ostajan, riippumattoman osapuolen kuin viranomaisenkin toimesta ja annettava Ostajalle ja/tai viranomaiselle kaikki tarvittava apu, jotta tuotteiden vaatimuksenmukaisuudesta voidaan varmistua.

Tuotteissa ja pakkauksissa olevat merkinnät tulee ilmoittaa suomen- ja ruotsin kielellä. Toimittaja vastaa kaikista Toimittajan tuotteille vaadituista ympäristö-, kemikaali-, kosmetiikka-, ja alkuperärekisteröinneistä sekä muista vastaavista rekisteröinneistä ja ilmoitusmenettelyistä viranomaisille ja vastaaville tahoille, ellei toisin sovita. Toimittaja vastaa tuotetietojen, mukaan lukien alkuperän sekä EU:n tariffi- ja tilastonimikkeistön (CN) mukaisen luokittelun, oikeellisuudesta. Selvyyden vuoksi todetaan, että CN-nimikkeistö ohjaa Ostajaan kohdistuvia lainsäädännön vaatimuksia.

Toimittajan on noudatettava asianmukaista huolellisuutta ennen tuotteiden saattamista markkinoille tai niiden vientiä, jotta voidaan todentaa, että asianomaiset tuotteet ovat soveltuvan lainsäädännön mukaisia. Toimittajalla on soveltuvan lainsäädännön mukainen asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä, jonka mukaisesti Toimittaja varmistuu tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta. Toimittajan on kuvattava asianmukaisen huolellisuuden järjestelmänsä ja annettava sitä koskevat olennaiset tiedot pyydettäessä Ostajalle. Siinä tapauksessa, kun soveltuva lainsäädäntö edellyttää asianmukaista huolellisuutta koskevan vakuutuksen antamista, Toimittaja ei saa saattaa tuotteita markkinoille tai viedä niitä ennen asianmukaista huolellisuutta koskevan vakuutuksen toimittamista.

Toimittajan on ilmoitettava välittömästi paitsi viranomaiselle, myös Ostajalle, mikäli se havaitsee soveltuvassa lainsäädännössä tarkoitettuja perusteltuja huolenaiheita, jotka esim. viittaavat siihen, että on olemassa riski, että markkinoille saatettu tuote ei ole soveltuvan lainsäädännön ja viranomaisohjeiden mukainen.

Toimittaja sitoutuu toimittamaan Ostajalle ilman aiheetonta viivettä kaikki tuotteeseen soveltuvan lainsäädännön ja viranomaisohjeiden edellyttämät tiedot ja avustamaan Ostajaa, jos toimivaltainen viranomainen esittää Ostajalle pyynnön saada mainitut tiedot.

### 1.3 Alihankkijoiden käyttäminen

Toimittaja vastaa tuotantoketjun ja kaikkien käyttämiensä alihankkijoiden toiminnasta ja toiminnan lainmukaisuudesta, sekä tämän sopimuksen vaatimustenmukaisuudesta, kuin omasta toiminnastaan. Toimittajan tulee velvoittaa alihankkijansa noudattamaan tämän sopimuksen ehtoja. Toimittajalla on siten muun muassa velvollisuus varmistaa, että myös sen alihankkijat noudattavat Ostajan laatu- ja vastuullisuusvaatimuksia omassa toiminnassaan sekä vastaavat edelleen omien alihankkijoidensa osalta näiden vaatimusten noudattamisesta. Toimittaja on velvollinen valvomaan säännöllisesti alihankkijoidensa toimintaa.

## 2 Tuoteturvallisuus ja laatu

### 2.1 Laatu ja laatujärjestelmät

Toimittajan on varmistettava markkinoimiensa tuotteiden turvallisuus. Tarvikkeiden on täytettävä tuoteturvallisuusasetuksen, sekä tuotetta koskevan erityislainsäädännön vaatimukset silloin, kun tuotteet kuuluvat mainittujen säädösten soveltamisalaan.

Ruokien valmistuksessa on noudatettava HACCP-periaatteiden mukaista toimintatapaa (HACCP-Codex Alimentarius -ohjeet).

Toimittajan on Ostajan sitä pyytäessä toimitettava tuoteturvallisuuteen ja laadunvarmistukseen liittyvä dokumentaatio.

Mikäli Ostaja tai viranomainen on havainnut tuotteissa laatupoikkeamia omissa tarkastuksissaan, Ostaja voi pyytää Toimittajaa teettämään mahdolliset lisäanalyysit akkreditoidussa laboratoriossa.

## 2.2 Kemikaalit

Toimittaja on velvollinen huolehtimaan roolinsa mukaisista EU:n REACH-asetuksen ja muun soveltuvan lainsäädännön velvoitteista liittyen kemikaalien rekisteröintiin, arviointiin, lupamenettelyihin ja rajoituksiin sekä tiedottamiseen toimitusketjussa. Asetus koskee kemiallisia aineita sellaisinaan, seoksissa ja esineissä.

### 2.2.1 Vaaralliset aineet

Kaikista Euroopan unionin/Euroopan talousalueen vaarallisiksi luokittelemista tuotteista on toimitettava tuotetietolomakkeen vaarallisten aineiden liite täytettynä.

### 2.2.2 Luvanvaraiset aineet

Mikäli Ostajalle toimitettaviin tuotteisiin tai niiden pakkauksiin sisältyy erityistä huolta aiheuttavia aineita (SVHC-aineet) yli 0,1 paino-%:a esinettä (tuote, pakkaus, tuotteen tai pakkauksen osa) kohden, tulee näiden tuotteiden osalta noudattaa seuraavaa:

- Toimittaja sitoutuu nyt sekä jatkossa luovuttamaan Ostajalle täydellisen listauksen tällaisista tuotteiden sisältämistä aineista. Listaus sisältää vähintään seuraavat tiedot:
    - Luvanvaraiset aineet
    - Jos tuote, tuotteen tai pakkauksen osa tai pakkaus sisältävät erityistä huolta aiheuttavia aineita (SVHC-aineet) yli 0,1 paino-%:a, Toimittaja toimittaa Ostajalle ajantasaisen listauksen näistä aineista ja niiden määristä sekä ohjeet tuotteen tai sen pakkauksen turvallisesta käytöstä ja hävittämisestä.
    - Vahvistuksen Ostajalle, että Toimittaja on tehnyt asianmukaisen ilmoituksen SCIP-tietokantaan. (**S**ubstances of **C**oncern **I**n articles as such or in complex objects (**P**roducts)).

Euroopan kemikaalivirasto on julkaissut www-sivuillaan REACH-asetuksen luvanvaraisia aineita koskevaan liitteeseen (liite XIV) mahdollisesti sisällytettävien aineiden luettelon (ns. kandidaattilista), jota päivitetään säännöllisesti. Kandidaattilista: http://echa.europa.eu/fi/candidate-list-table.

Lisäksi Toimittajan on tarvittaessa selvitettävä, voidaanko tuote tai pakkaus korvata sellaisella, jossa ei ole erityistä huolta aiheuttavia aineita.

Muutoksista edellä mainittuihin tietoihin tulee informoida Ostajaa välittömästi.

### 2.2.3 Luokitus, merkinnät ja pakkaaminen, CLP

Kemikaalien luokituksesta, pakkaamisesta ja merkinnöistä annetun EU -asetuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden on täytettävä vaatimukset tuotteiden luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta. Toimija, jolla on suomalainen Y-tunnus, huolehtii kemikaali-ilmoituksen tekemisestä Suomen viranomaiselle. Toimijoiden on noudatettava asetuksen vaatimuksia roolinsa mukaisesti.

### 2.2.4 Käyttöturvallisuustiedotteet

Toimittaja on velvollinen toimittamaan Ostajalle suomen- ja ruotsinkieliset käyttöturvallisuustiedotteet (KTT/SDS eli Safety Data Sheet) niistä tuotteista, joista Euroopan unionin/Euroopan talousalue ne vaatii. Toimittaja huolehtii, että KTT noudattaa ajantasaisen lainsäädännön vaatimuksia ja toimittaa Ostajalle viipymättä päivitetyn KTT:en mikäli sen sisältöön tulee muutoksia.

### 2.2.5 Myrkytystietokeskusilmoitukset ja UFI-tunniste

Toimija on velvollinen tekemään terveydelle vaaralliseksi luokitelluista ja fysikaalista vaaraa aiheuttavista seoksista myrkytystietokeskuksen tietokantaan ilmoituksen (PCN) ja toimittaa Ostajalle vahvistuksen tehdystä ilmoituksesta.

UFI–tunniste (Unique Formula Identifier) on fysikaalisten vaikutusten perusteella tai terveydelle vaaralliseksi luokitellun seoksen yksilöity koostumustunniste tuotteelle. Tunniste on esitettävä varoitusetiketissä tai sen välittömässä läheisyydessä.

### 2.2.6 Biosidivalmisteet ja biosidivalmisteella käsitellyt esineet

Biosideja käytetään suojaamaan ihmisiä, eläimiä, materiaaleja tai esineitä haitallisilta eliöiltä, mikrobeilta tai tuhoeläimiltä. Suomessa voi käyttää ja myydä vain biosidiasetuksen mukaisia biosidivalmisteita ja niillä on oltava kansallisen viranomaisen hyväksyntä. Toimittaja ilmoittaa Ostajalle kaikki biosidivalmisteen tai esineen sisältämät biositehoaineet, sekä kaikki muutokset tehoaineen arvioinneissa tai hyväksynnässä. Tuotteet tulee merkitä ja pakata CLP- ja biosidiasetusten mukaisesti. Lisäksi Ostajalle tulee ilmoittaa valmisteen tai käsitellyn esineen lupanumero.

### 2.2.7 Nanomateriaalit ja nanomateriaalilla käsitellyt esineet

REACH- ja CLP-asetukset koskevat myös nanomateriaaleja. Toimittaja ilmoittaa Ostajalle, mikäli tuotteessa on käytetty nanomateriaaleja tai -aineita.

### 2.3 Kosmetiikka ja pesuaineet

Kosmeettisten valmisteiden ja kosmetiikan tulee olla EU:n ja Suomen kosmetiikkalainsäädännön vaatimusten mukaisia.

Toimittaja huolehtii, että pesu- ja puhdistusaineiksi luokiteltava tuotteet täyttävät EU:n pesuaineasetuksen ja EU:n kemikaalilainsäädännön vaatimukset.

### 2.4 Paristot ja akut

Paristojen ja akkujen, sekä näitä sisältävien tuotteiden on täytettävä EU:n akuista ja paristoista annetun asetuksen ja muun soveltuvan lainsäädännön vaatimukset.

### 2.5 CE-merkintä

Toimittaja on velvollinen huolehtimaan tuotteiden CE–merkintään liittyvistä velvoitteista. Toimittaja toimittaa Ostajan pyynnöstä CE– merkittyjen tuotteiden EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen tai suoritustasoilmoituksen, sekä näihin liittyvät tekniset sekä muut lain vaatimat asiakirjat ja huolehtii tarvittaessa tuotteen tyyppihyväksynnästä.

### 2.6 Tuotantoon ja raaka-aineisiin liittyviä vaatimuksia

#### 2.6.1 Geenimuunnellut raaka-aineet lemmikkieläinten ruoissa

Toimittajan tulee ilmoittaa Ostajalle kirjallisesti etukäteen, jos lemmikkieläinten ruoissa on käytetty geenimuunneltuja raaka-aineita.

#### 2.6.2 Luonnonmukainen tuotantotapa

Luomuelintarvikkeiden Toimittajan tulee kuulua luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään Euroopan unionin/Euroopan talousalueen ja Suomen lainsäädännön mukaisesti.

Toimittajan on toimitettava Ostajalle asiakirjaselvitys Toimittajan kuulumisesta luomuvalvontaan Euroopan unionin/Euroopan talousalueen ja Suomen lainsäädännön mukaisesti sekä ilmoitettava Ostajalle Toimittajaa valvovan tahon nimi ja tunnusnumero.

Mikäli Ostaja on Euroopan unionin/Euroopan talousalueen ja Suomen lainsäädännön mukaisesti luomutuotteen maahantuoja, Toimittaja vastaa siitä, että maahantuotujen luomutuotteiden mukana on Euroopan unionin/Euroopan talousalueen ja Suomen lainsäädännön mukainen luomutuotantoa koskeva tarkastussertifikaatti (Certificate of Inspection for Products from Organic Production into European Community) komission ylläpitämässä TracesNT-järjestelmässä. Toimittaja vastaa, että tuotteen maahantuontia koskevat vaatimukset toteutuvat.

Tavarantoimittajan riskinarvioinnin tulee kattaa luomuraaka-aineiden hankintaketjut ja varmentaa, että luomutuotteissa ei käytetä kiellettyjä kasvinsuojeluaineita, luomuvaatimusten vastaisia ainesosia tai tuotantomenetelmiä.

### 2.6.3 Hukkakaura ja tuhoeläimet

Ulkolintujen ruokintaan tarkoitetut siemenet ja siemenseokset eivät saa sisältää hukkakauran Avena fatuan, Avena ludovicinan ja Avena sterilisin, siemeniä.

Tuotteessa ei saa olla tuhohyönteisten elinkykyisiä munia tai eläviä tuhohyönteisiä tai muita eläviä tuhoeläimiä.

### 2.6.4 Tuotteiden lämpötilavaatimukset

Toimittajan tulee noudattaa EU:ssa ja Suomessa sovellettavia lakisääteisiä lämpötilavaatimuksia, tuotteiden käsittelyssä ja kuljetuksissa. Kuljetuksen aikana tuotteet eivät saa jäätyä tai sulaa. Tuotteiden lämpötila kuljetuksessa on oltava asetettu samassa kuormatilassa kuljetettavan, alimman lämpötilan vaativan tuotteen lämpötilavaatimuksen mukaisesti. Lämpötilojen hallinta tulee varmistaa Toimittajan omavalvonnalla.

Toimittajan on tehtävä säilyvyyskokeet ja asetettava tuotteen säilyvyysajankohta taulukossa esitetyn myyntilämpötilan mukaan.

Maksimilämpötilan ulkopuolella katsotaan tuotteen olevan virheellinen, ellei kyse ole säädösten sallimasta lyhytaikaisesta poikkeamasta, joka Toimittajan on todistettavasti osoitettava Ostajalle.

| Lemmikkieläinruokaryhmä | Tuotteen enimmäislämpötila kuljetuksessa ja vastaanotossa | Tuotteen myyntilämpötila olosuhdelämpötila |
|---|---|---|
| Pakasteruoat | korkeintaan -18 ˚C | korkeintaan -18 ˚C |
| Kylmästä myytävät, helposti pilaantuvat lemmikkieläinten ruoat | +6 ˚C **tai spesifikaation/tuotetietojen mukainen lämpötila** | **+**6 ˚C **tai spesifikaation/tuotetietojen mukainen lämpötila** |
| Muut ruuat[#] | +2 - +25 ˚C | +2 - +25 ˚C |

### 2.6.5 Tuotteiden jäljitettävyys

Toimittajalla on oltava toimiva ja kuvattu jäljitettävyysjärjestelmä, jonka avulla tunnistetaan tuotteiden valmistukseen käytetyt raaka-aine-erät ja pakkaukset sekä niiden toimittajat.

Toimittajan tulee Ostajan pyynnöstä kyetä antamaan Ostajalle tieto tuotteen ja sen raaka-aineiden alkuperästä, sekä koko toimitusketjusta (tuotantolaitosten ja pakkaajien tiedot) alkutuotantoon asti (alkutuottajien tiedot).

Terveysvaaratilanteessa tai sitä epäiltäessä Toimittajan on annettava kyseessä olevaa erää koskevat tiedot Ostajalle välittömästi ja muissa tapauksissa kahden vuorokauden kuluessa.

# 3 Vastuullisuus

## 3.1 Ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskeva huolellisuusvelvoite

Toimittaja noudattaa kaikessa toiminnassaan huolellisuusvelvoitetta, jonka mukaisesti Toimittaja pyrkii tunnistamaan, ehkäisemään ja lieventämään toimintansa ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksia omassa toiminnassaan ja toimitusketjussaan ja edistämään ihmisoikeuksien toteutumista ja ympäristön suojelua.

Toimittajan tulee pyynnöstä osoittaa kuinka se noudattaa tämän sopimuksen vaatimuksia (esim. ympäristö- ja ihmisoikeusasioiden huolellisuusvelvoiteprosessia) omassa toiminnassaan ja toimitusketjuissaan sisältäen muun muassa riskien arvioinnin, riskien vähentämisen ja korjaavat toimenpiteet. Toimittaja sitoutuu siihen, että Ostajan edustajalla tai sen valtuuttamalla henkilöllä on pääsy tuotantolaitoksiin ja relevantteihin dokumentteihin vaatimuksenmukaisuuden arvioimiseksi.

Toimittajan tulee jalkauttaa tämän sopimuksen vaatimukset yhteistyökumppaneilleen, jotka tuottavat raaka-aineita tai komponentteja Ostajalle toimitettaviin tuotteisiin, sekä seurata niiden toteutumista toimitusketjuissa. Toimitusketjuissa, joissa toimittajalla ei ole suoraa liiketoimintayhteyttä kaikkiin toimitusketjun vaiheisiin, joissa on tunnistettu ihmisoikeusriskejä, odotamme, että Toimittaja pyrkii jatkuvaan parantamiseen ja vaikutusmahdollisuuksiensa kasvattamiseen tunnistettujen riskien minimoimiseksi.

Toimittajan on ilmoitettava Ostajalle, mikäli sen huolellisuusvelvoiteprosessissa ilmenee ympäristöön tai sosiaalisen vastuuseen liittyviä huolia tai poikkeamia. Toimittajan tulee selvittää ja korjata tilanne, sekä raportoida ilmi tulleista epäkohdista ja korjaavista toimenpiteistä Ostajalle.

## 3.2 Sosiaalinen vastuu ja ihmisoikeudet

S-ryhmä on sitoutunut sosiaaliseen vastuullisuuteen ja kunnioittamaan kaikkia kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia omissa toiminnoissaan ja tuotteiden ja palveluiden hankinnoissa. S-ryhmä on ihmisoikeusperiaatteissaan sitoutunut YK:n Yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden (UNGP) ja OECD:n toimintaohjeiden mukaiseen huolellisuuteen ihmisoikeusriskien tunnistamiseksi, estämiseksi, minimoimiseksi ja korjaamiseksi, sekä läpinäkyvään toimintatapaan, ja odottaa sitä myös yhteistyökumppaneiltaan.

Toimittajan tulee sitoutua kunnioittamaan kaikkia kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia, kuten Kansainvälisen Työjärjestön ILO:n työelämää koskevia perusperiaatteita- ja oikeuksia, YK:n ihmisoikeuksien julistuksen sekä lasten ja naisten oikeuksia koskevien yleissopimusten periaatteita, kohdemaan lakeja ja työehtosopimuksia omassa toiminnassaan ja toimitusketjuissaan.

Lisäksi S-ryhmä on sitoutunut kansainväliseen sosiaalisen ja ympäristövastuun järjestelmän amfori BSCI:n (Business Social Compliance Initiative) toimintaperiaatteisiin (Code of Conduct) ja edistämään sen periaatteita toiminnassaan ja kaikessa hankinnassaan. Toimittaja sitoutuu tutustumaan kulloinkin voimassa olevan amfori BSCI toimintaperiaatteisiin ja sen liitteiden sisältöön ja vaatimuksiin, jotka ovat saatavilla osoitteessa https://s-ryhma.fi/yrityksille/tavarantoimittajille/ketjutoimittaja. Nämä asiakirjat muodostavat erottamattoman osan tätä sopimusta.

Allekirjoittamalla tämän sopimuksen, Toimittaja sitoutuu noudattamaan kulloinkin voimassa olevia amfori BSCI:n toimintaperiaatteita ja sen liitteitä. Toimittaja sitoutuu noudattamaan ja edistämään muun muassa seuraavia, BSCI-periaatteisiin pohjautuvia periaatteita omassa toiminnassaan ja toimitusketjussaan:

- Toimittaja sitoutuu omaksumaan ja ilmoittamaan julkisesti kirjallisen ihmisoikeuskäytäntölausunnon, joka vastaa Toimittajan liiketoimintaa ja laajuutta. Ihmisoikeuslausunto tulee olla ylimmän johdon hyväksymä.
- Työntekijöillä on yhdistymisvapaus sekä oikeus työehtosopimusneuvotteluihin.
- Toimittajan odotetaan toteuttavan tai edesauttavan erityisiä toimenpiteitä, kuten koulutuksia, jotta työntekijät ovat tietoisia oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan, kiinnittäen erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin työntekijöiden osallistamiseksi ja suojaamiseksi.
- Työntekijöitä on kohdeltava tasapuolisesti ilman syrjintää, häirintää tai väkivaltaa. Suomessa palkatut ulkomaalaiset työntekijät työskentelevät sellaisissa palkka- ja työolosuhteissa, jotka eivät ole huonommat, kuin yleiset Suomessa työmarkkinoilla vallitsevat olosuhteet.
- Työntekijöille on taattava oikeus oikeudenmukaiseen palkkioon. Työntekijöille on maksettava vähintään lain mukaista palkkaa ja ylityöstä on maksettava ylityökorvaus vähintään kansallisen lainsäädännön mukaan.
- Työntekijöille on taattava kohtuulliset työtunnit soveltamalla kansallista lainsäädäntöä, alan standardikäytäntöjä tai työehtosopimuksia ILO:n kansainvälisen viitekehyksen mukaisesti ja edistämään työaikakäytäntöjä, jotka mahdollistavat työntekijöille terveellisen työn ja vapaa-ajan tasapainon.
- Työntekijöille on tarjottava terveellinen ja turvallinen työympäristö. Haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt, kuten nuoret työntekijät, raskaana olevat ja synnyttäneet naiset sekä vammaiset henkilöt, kaipaavat erityistä suojelua.
- Toimittaja sitoutuu olemaan työllistämättä suoraan tai välillisesti lapsia. Työn aloittamisikä ei saa olla alempi kuin mitä kansallinen lainsäädäntö ja ILO:n työelämän alaikärajaa koskevat säännöt (ILO 138) edellyttävät.
- Toimittaja sitoutuu varmistamaan, että nuoret eivät työskentele öisin ja että heitä suojellaan työolosuhteilta, jotka voivat vahingoittaa heidän terveyttään, turvallisuuttaan tai kehitystään.
- Toimittaja sitoutuu varmistamaan, että työ suoritetaan tunnustetun ja dokumentoidun työsuhteen perusteella, joka on perustettu noudattaen asiaankuuluvaa kansallista lainsäädäntöä, käytäntöjä tai kansainvälisiä työstandardeja, sen mukaan, mikä tarjoaa paremman suojan työntekijälle. Työntekijöille on annettava selkeää ja heidän omalla kielellään ymmärrettävää tietoa ennen työsuhteen alkua sekä varmistettava, että nämä ovat tietoisia

oikeuksistaan, velvollisuuksistaan ja työsuhteen ehdoista, mukaan lukien työajat, palkkaus ja maksuehdot heidän omalla kielellään.
- Ei orja- tai pakkotyötä tai ihmiskauppaa. Työsuhteen tulee perustua vapaaehtoisuuteen, työntekijöiltä ei saa vaatia panttia, työnvälitysmaksuja tai muita vakuuksia vastineeksi työsuhteesta. Työntekijöillä on oikeus vaihtaa työnantajaa. Työntekijöillä tulee olla vapaus poistua työpaikalta työvuoronsa päätyttyä. Erityisesti siirtotyöntekijöille tulee taata liikkumisvapaus ja heillä tulee olla mahdollisuus palata kotiin turvallisesti.
- Toimittaja sitoutuu toteuttamaan prosessi- ja riskiperusteisen ympäristönsuojaushallintajärjestelmän liiketoimintakäytännöissään, mukautettuna yrityksen liiketoimintamalliin.
- Toimittaja sitoutuu noudattamaan eettisen liiketoiminnan prosesseja ja siihen kuuluvia periaatteita.

### 3.2.1 Sosiaalisen vastuun vaatimusten noudattaminen

Toimittajalla tulee olla YK:n Yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden (UNGP) mukaiset menettelytavat ihmisoikeusriskien tunnistamiseksi, pienentämiseksi ja korjaamiseksi. Menettelytapojen tulee sisältää prosessit haitallisten ihmisoikeusvaikutusten tunnistamiseksi, minimoimiseksi ja estämiseksi sekä korjaamiseksi niin yrityksen omassa toiminnassa kuin tuotteiden ja palveluiden toimitusketjussa mahdolliset alihankkijat ja raaka-ainehankinnat mukaan lukien. Toimittajalla tulee olla käytössään UNGP:n mukainen luottamuksellinen kanava, johon työntekijät voivat anonyymisti ilmoittaa työ- ja ihmisoikeuksia koskevista rikkomuksista, väärinkäytöksistä ja korruptiosta.

S-ryhmän ilmoituskanava (https://report.whistleb.com/fi/sgroup) on Toimittajan käytettävissä toimitusketjun huoliin liittyen ja myös toimitusketjuissa työskentelevät työntekijät voivat ilmoittaa työ- ja ihmisoikeuksia koskevista rikkomuksista ilmoituskanavaan. Toimittajan on tiedotettava työntekijöille Ostajan käytössä olevasta tai kolmannen osapuolen hallinnoimasta ilmoituskanavasta (esim. amforin Speak for Change-kanava, S-ryhmän ilmoituskanava).

### 3.2.2 Sosiaalisen vastuun auditointi

Ostaja edellyttää sellaiselta Toimittajalta, jonka tuotanto tai alihankkijan tuotanto sijaitsee riskimaissa tai jotka tuovat tai markkinoivat riskimaissa valmistettuja tuotteita, että riskimaassa sijaitsevalla tuotantolaitoksella on voimassa oleva amfori BSCI- tai vastaavalla Ostajan hyväksymällä sosiaalisen vastuun auditointijärjestelmällä tehty kolmannen osapuolen auditointi. Muutoin BSCI- tai vastaava auditointi tulee järjestää viipymättä yhteistyön alkaessa. Toimittaja vastaa kaikista auditointiin liittyvistä kustannuksista. Toimittajan on pyydettäessä toimitettava Ostajalle kopio sertifikaatista tai auditointiraportista.

Ostajan hyväksymät, kolmannen osapuolen sosiaalisen vastuun auditoinnit ovat:

- Amfori BSCI (Business Social Compliance Initiative)
- SA8000
- SMETA (Sedex Members Ethical Trading Audit), 4-pillar (2-pillar hyväksytään ensimmäisenä auditointina)
- FLA (Fair Labour Association)
- FWF (Fair Wear Foundation)
- ICTI (International Council of Toy Industries)
- WRAP (Worldwide Responsible Accredited Production)
- RBA (Responsibile Business Allience)
- SIZA (Sustainability Initiative of South Africa),
- GLOBALG.A.P GRASP

Auditointien tulee olla kolmannen osapuolen suorittamia, ja joko osittain tai täysin ennalta ilmoittamattomia (semi-announced tai unannounced).

Kulloinkin voimassa oleva lista riskimaista: https://s-ryhma.fi/yrityksille/tavarantoimittajille/ketjutoimittaja Vastuullinen hankinta: Riskimaalista, lähde:amforin Risk Compass työkalu.

### 3.3 Eläinten hyvinvointi

Ostaja edellyttää, että tuotantoeläinten alkutuotanto, kuljetus, käsittely ja teurastus toteutetaan ilman turhaa kärsimystä. Toimittajalla tulee olla käytössään menettelytavat, joilla se varmistaa, että eläinperäisten tuotteiden toimitusketjussa noudatetaan S-ryhmän eläinten hyvinvointilinjauksen periaatteita ja lajikohtaisia kriteereitä, kulloinkin voimassa olevia eläinsuojelumääräyksiä sekä kunnioitetaan eläinten luonnollisia ja lajityypillisiä tarpeita. Kulloinkin voimassa oleva S-ryhmän eläinten hyvinvointilinjaus on saatavilla osoitteessa https://s-ryhma.fi/yrityksille/tavarantoimittajille/ketjutoimittaja.

Rutiininomainen antibioottilääkitys eläintuotannossa esim. ennaltaehkäisevästi tai kasvunedistämistarkoituksessa on kiellettyä, riippumatta siitä, onko lääkitys eläinlääkärin määräämää vai ei.

Kaikki antibioottihoito tulee olla eläinlääkärin määräämää ja dokumentoitua, sisältäen myös rehun ja veden mukana annettavat antibiootit. Antibioottien käyttöön liittyvä kirjanpito pitää pystyä tarvittaessa esittämään eläinlääkärille. Jos antibiootteja käytetään koko eläinryhmälle tai esim. kaikille saman ikäisille eläimille, syyn pitää olla eläinlääkärin arvioima ja dokumentoima. Toimittajalla pitää olla suunnitelma antibioottien käytön taustalla olevan syyn ratkaisemiseksi.

Erityisesti ihmisten hoitoon kriittisten antibioottien kuten kolmannen tai neljännen polven kefalosporiinit ja fluorokinolonit käyttöä tulee välttää.

### 3.4 Kalalinjaus

Toimittajalla tulee olla käytössään menettelytavat, joilla se varmistaa, että kalastustuotteiden toimitusketjussa noudatetaan S-ryhmän kalatuotteiden valikoimia ja hankintaa koskevia periaatteita ja lajikohtaisia kriteereitä, sekä kulloinkin voimassa olevia kalastusmääräyksiä. Kulloinkin voimassa oleva S-ryhmän kalalinjaus on saatavilla osoitteessa https://s-ryhma.fi/yrityksille/tavarantoimittajille/ketjutoimittaja.

Kalastustuotteiden alkuperän tulee olla tunnettu, ja tarjottujen tuotteiden kalan alkuperä (kalastusalueet tai viljelymaa) sekä käytetyt pyydystyypit on ilmoitettava alkuperäalueittain tuotetietojen yhteydessä.

### 3.5 Tuotteet, jotka on valmistettu Palestiinassa tai Israelissa

Tuotteen alkuperäksi voi merkitä Israel vain, jos tuote on valmistettu YK:n 1948 määrittelemällä Israelin valtion alueella. Jos tuote on valmistettu ns. miehitetyillä Palestiinalaisalueilla, Toimittaja merkitsee tuotteen alkuperäksi ”valmistettu Palestiinan miehitetyillä alueilla”.

### 3.6 Ympäristö ja ilmasto

S-ryhmä edistää omassa toiminnassaan YK:n kestävän kehityksen periaatteita ja on sitoutunut omassa toiminnassaan ja toimitusketjussaan lieventämään ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvia vaikutuksia. S-ryhmän keskeinen tavoite on hillitä ilmastonmuutosta noudattamalla Pariisin sopimuksessa ja Science Based Targets -aloitteessa määriteltyä 1.5°C vähentämispolkua. Ostaja odottaa myös tavarantoimittajien huomioivan ne omassa toiminnassaan.

S-ryhmä on sitoutunut kansainväliseen ympäristö- ja sosiaalisen vastuun järjestelmän amforin BEPI (Business Environment Performance Initiative) toimintaperiaatteisiin (Code of Conduct) ja edistämään sen periaatteita toiminnassaan ja kaikessa hankinnassaan. Toimittaja sitoutuu tutustumaan kulloinkin voimassa olevan amfori BEPIn toimintaperiaatteisiin ja sen liitteiden sisältöön ja vaatimuksiin, jotka ovat saatavilla osoitteessa https://s-ryhma.fi/yrityksille/tavarantoimittajille/ketjutoimittaja. Nämä asiakirjat muodostavat erottamattoman osan tätä sopimusta.

Allekirjoittamalla tämän sopimuksen, Toimittaja sitoutuu noudattamaan kulloinkin voimassa olevia amfori BEPI:n toimintaperiaatteita ja sen liitteitä. Toimittaja sitoutuu noudattamaan ja edistämään seuraavia, BEPI -periaatteissa kuvattuja toimintamalleja ja -tapoja omassa toiminnassaan ja toimitusketjussaan ja toteuttamaan huolellisuusvelvoitteen mukaista riskin ja vaikutusten arviointia sekä vähentämistä seuraavilla osa-alueilla:

- Energia ja ilmasto
- Päästöt ilmaan
- Vesi ja jätevesi

- Jätteet
- Biodiversiteetti
- Kemikaalit
- Muut olennaiset ympäristövaikutukset

Toimittajalla tulee olla OECD:n toimintaperiaatteiden ja YK:n Yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden (UNGP) mukaiset menettelytavat ympäristöriskien tunnistamiseksi, pienentämiseksi ja korjaamiseksi. Menettelytapojen tulee sisältää prosessit haitallisten ympäristövaikutusten tunnistamiseksi, minimoimiseksi ja estämiseksi sekä korjaamiseksi niin yrityksen omassa toiminnassa kuin tuotteiden ja palveluiden toimitusketjussa mahdolliset alihankkijat ja raaka-ainehankinnat mukaan lukien.

Toimittajan on tunnistettava toimintaansa koskeva ympäristölainsäädäntö, toimittava sen mukaisesti ja kyettävä esittämään lainsäädännön vaatimat todisteet vaatimustenmukaisuudesta. Toimittajalla on oltava ympäristöjärjestelmä, joka sisältää ympäristövaikutusten arvioinnin, jatkuvan parantamisen mallin sekä kuvaa menettelytavat olennaisten ympäristöasioiden hallitsemiseksi ja johtamiseksi muun muassa jätteiden, kemikaalien, päästöjen ja jätevesien osalta. Toimittajan ympäristöjärjestelmän on toiminnan luonne huomioiden vastattava ISO 14001:n tai ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmän (EMAS) vaatimuksia. Ostajalla on oikeus suorittaa auditointi tai tarkastuskäynti ympäristövastuun näkökohtien todentamiseksi.

Toimittajan odotetaan mittaavan oman toimintansa kasvihuonekaasupäästöjä. Toimittaja, joka toimittaa tuotteitaan vuodessa yli 10 M€:n arvosta S-ryhmän yrityksille, sitoutuu käynnistämään oman tieteeseen perustuvan tavoiteasetantansa (esimerkiksi Science Based Targets, SBTi). Tämä tarkoittaa, että viimeistään vuoden 2025 loppuun mennessä Toimittaja on jättänyt hakemuksensa (commitment letter) tieteeseen perustuvien ilmastotavoitteiden asettamiseen. Toimittaja sitoutuu toimittamaan Ostajalle Ostajan päästölaskentaan tarvittavat Toimittajan tuotteiden päästökertoimet.

Toimittajan odotetaan kiinnittävän erityistä huomiota metsäkatoa aiheuttavien raaka-aineiden ja tuotteiden valmistukseen ja hankintaan sekä ehkäisevän näihin liittyviä kielteisiä vaikutuksia.

Toimittajaa kannustetaan käyttämään ensisijaisesti uusiutuvia materiaaleja, raaka-aineita ja energialähteitä sekä hyödyntämään kiertotalouden toimintamalleja, joissa kierrätettävyys ja uudelleenkäyttö toteutuu mahdollisimman hyvin.

Tuotteiden pakkaamisessa vältetään tarpeetonta pakkaamista. Pakkausten on suositeltavaa olla kierrätettäviä ja niihin on suositeltavaa lisätä kierrätystä helpottavat merkinnät. Tuotteiden pakkauksissa ei saa käyttää PVC-muovia. Oksohajoavaa muovia ei hyväksytä tuotteissa eikä pakkauksissa. Pakkaamiseen käytettävien materiaalien valkaisemisessa ei saa käyttää alkuainekloriin perustuvaa valkaisumenetelmää.

## 4 Päiväys ja allekirjoitukset

Tätä Sopimusta on tehty kaksi samanlaista kappaletta, jotka kumpikin osapuoli on tarkastanut, hyväksynyt sekä allekirjoittanut. Osapuolet ovat saaneet yhden alkuperäisen kummankin osapuolen allekirjoittaman kappaleen.

| | |
|---|---|
| [Paikka ja aika] | [Paikka ja aika] |
| Toimittaja | Toimittaja |
| [Yrityksen nimi] | [Yrityksen nimi] |
| [Osasto] | [Osasto] |
| [Nimenselvennys] | [Nimenselvennys] |
| [Asema] | [Asema] |
| [Paikka ja aika] | [Paikka ja aika] |
| Ostaja | Ostaja |
| Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta | Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta |
| Marketkaupan ketjuohjaus | Marketkaupan ketjuohjaus |